

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 29.06.2007r.

RKT- 411-43/06/MF

DECYZJA Nr RKT-19/2007

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080; Dz.U. z 2006r. Nr 157, poz. 1119; Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1834) oraz § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz.U. Nr 99, poz. 660), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Krzysztofa J. prowadzącego działalność gospodarczą jako Bus Transport Prywatny Rabka – Zdrój oraz Andrzeja J. prowadzącego działalność gospodarczą jako Usługi Transportowe – Osobowe Rabka Zdrój przeciwko Miejskiemu Zakładowi Komunikacyjnemu w Żywcu Sp. z o.o. Aleja Wolności 24, 34-300 Żywiec

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za ograniczającą konkurencję** i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 6 w/w ustawy praktykę polegającą na nadużywaniu przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku udostępniania przystanków autobusowych znajdujących się na terenie Żywca poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zobowiązanie przedsiębiorców prowadzących działalność przewozową do uiszczania kwoty 0,20 PLN netto miesięcznie za każde zatrzymanie się na przystanku tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w należyтым stanie porządkowym i technicznym **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**
- II. Na podstawie art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. **karę pieniężną** w wysokości 22 000 PLN (słownie złotych: dwadzieścia dwa tysiące), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 6 w/w ustawy w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.
- III. Na podstawie art. 69 ust. 1 i 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, uwzględniając wynik postępowania antymonopolowego opisanego w pkt I sentencji, obciąża się Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. kosztami opisanego na wstępie postępowania antymonopolowego i zobowiązuje się do uiszczenia na rzecz: Krzysztofa J. prowadzącego działalność gospodarczą jako Bus Transport Prywatny oraz Andrzeja J. prowadzącego działalność gospodarczą jako Usługi Transportowe – Osobowe kwoty 1220 PLN (słownie złotych: tysiąc dwieście dwadzieścia), tytułem zwrotu kosztów postępowania w w/w sprawie.

Uzasadnienie

Do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej również Organem Antymonopolowym) wpłynął wniosek Krzysztofa J. prowadzącego działalność gospodarczą jako Bus Transport Prywatny w Rabce – Zdroju oraz Andrzeja J. prowadzącego działalność gospodarczą jako Usługi Transportowe – Osobowe w Rabce- Zdroju (zwani dalej również Wnioskodawcami) o wszczęcie postępowania antymonopolowego przeciwko Miejskiemu Zakładowi Komunikacyjnemu w Żywcu Sp. z o.o. z siedzibą w Żywcu (zwany dalej również Zakładem – dowód: karty nr 1-4).

W uzasadnieniu stwierdzono, że w dniu 02.11.2005r. Zakład przedstawił do podpisania Wnioskodawcom umowy dotyczące udziału w kosztach utrzymania w należytym stanie porządkowym i technicznym przystanków autobusowych. W § 2 pkt 2 w/w umów ustalono, że Wnioskodawcy będą uiszczali opłatę tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w wysokości 460,80 PLN netto miesięcznie. Takie postępowanie Zakładu jest niezgodne z prawem, ponieważ narzuca on uciążliwe warunki umowy przynoszące mu nieuzasadnione korzyści. Zaproponowana opłata w wysokości 460,80 PLN, której wysokość nie podlegała negocjacji jest bardzo wygórowana i nie ma żadnego odzwierciedlenia w rzeczywistych kosztach utrzymywania w czystości przystanków. Opłaty w przedmiotowej wysokości stanowiąc będą nieuzasadnione korzyści dla Zakładu ponieważ są sprzeczne z obowiązującym prawem. Zgodnie z art. 22 ust. 1 a ustawy z dnia 6 września 2001r. o transporcie drogowym (tekst jedn. Dz. U. z 2004r. Nr 204, poz. 2088 z późn. zm.) uzyskanie przez przewoźnika potwierdzenia uzgodnienia zasad korzystania z przystanków nie może powodować nakładania na przewoźnika żadnych opłat za korzystanie z tych przystanków. Zdaniem Wnioskodawców działania Zakładu godzą w szeroko pojęty interes społeczny, albowiem w pierwszej kolejności uderzają w kondycję finansową przewoźników, co niewątpliwie też wywołuje skutek w stosunku do konsumentów, którzy zmuszeni są do płacenia wyższych cen za bilety.

W tym stanie rzeczy Organ Antymonopolowy w dniu 05.06.2006r. Postanowieniem nr 1 wszczął postępowanie antymonopolowe, w związku z podejrzeniem nadużywania przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku polegającego na narzucaniu uciążliwych warunków umów, przynoszących narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zobowiązanie Wnioskodawców do uiszczania kwoty 460,80 PLN netto miesięcznie tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w należytym stanie porządkowym i technicznym, co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dowód: karta nr 13).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Zakład stwierdził, że postawione zarzuty są bezpodstawne (dowód: karty nr 21-26). Strony niniejszego postępowania w dniu 11.12.2003r. zawarły umowy określające zasady korzystania przez Wnioskodawców z przystanków komunikacji miejskiej na terenie miasta Żywca będących w zarządzie Zakładu. Zgodnie z tymi umowami Wnioskodawcy zobowiązali się do uiszczania opłaty na rzecz Zakładu z tytułu korzystania z przystanków. Strony zgodnie ustaliły, że opłata ta wyniesie 0,20 PLN za każde zatrzymanie się na przystanku. Konieczność zmiany zasad tak ustalonej współpracy wymusiła nowelizacja ustawy o transporcie drogowym, obowiązująca od października 2005r., która w art. 22 ust. 1a wprowadziła zapis o zakazie nakładania na przewoźników opłat za korzystanie z przystanków komunikacji miejskiej. W tej sytuacji Zakład zaproponował przewoźnikom (w tym Wnioskodawcom) nowe zasady współpracy. Wnioskodawcy podobnie jak i inni przewoźnicy korzystający z przystanków komunikacji miejskiej na terenie Żywca otrzymali propozycję zawarcia umowy określającej zasady ich finansowego udziału w kosztach utrzymania przystanków, będących w zarządzie Zakładu w należytym stanie technicznym oraz czystości. Zaproponowana w umowach miesięczna

wysokość opłaty ryczałtowej została wyliczona według takiej samej metodologii, jak opłata uiszczana wcześniej przez Wnioskodawców na podstawie umów z 2003r. i wynosi 0,20 PLN netto za każde zatrzymanie się na przystanku. Z przygotowanego zestawienia kosztów ponoszonych przez Zakład na utrzymanie należytego stanu technicznego i czystości przystanków oraz danych na temat wielkości udziału innych przewoźników w tychże kosztach, twierdzenia Wnioskodawców o wygórowanej opłacie, jak również zarzut, iż jej wysokość nie znajduje odzwierciedlenia w rzeczywistych kosztach utrzymania przystanków jest bezpodstawny. Zdaniem Zakładu oprócz wskazanego przez Wnioskodawców przepisu art. 22 ust. 1 a ustawy o transporcie drogowym w przedmiotowej sprawie należy również wziąć pod uwagę treść art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. Dz.U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.), który stanowi, że uprzątnięcie i pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z przystanków komunikacyjnych oraz z wydzielonych krawężnikiem lub oznakowaniem poziomym torowisk pojazdów szynowych należy do obowiązków przedsiębiorców użytkujących tereny służące komunikacji publicznej. Stąd też na Wnioskodawcach, podobnie jak na innych przewoźnikach będących użytkownikami przystanków komunikacji miejskiej, spoczywa ustawowy obowiązek współuczestniczenia w kosztach ich utrzymania. Zatem zaproponowane umowy są zgodne z prawem a wynikające z nich opłaty – z uwagi na sposób ich wyliczenia – nakładają na przewoźników jedynie w niewielkim zakresie finansowy obowiązek uczestniczenia w kosztach utrzymania przystanków w należyłym stanie technicznym oraz czystości.

W dniu 19.12.2006r. z urzędu Postanowieniem nr 2 dokonano zmiany treści Postanowienia nr 1 w zakresie zarzutu postawionego Zakładowi w ten sposób, że zwrot „*zobowiązanie wnioskodawców do uiszczania kwoty 460,80 PLN netto miesięcznie*” zastąpiono sformułowaniem „*zobowiązanie przedsiębiorców prowadzących działalność przewozową do uiszczania kwoty 0,20 PLN netto miesięcznie za każde zatrzymanie się na przystanku.*” (dowód: karty nr 216-217). Stąd też postępowanie antymonopolowe w dalszym toku było prowadzone pod zarzutem nadużywania przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku udostępniania przystanków autobusowych znajdujących się na terenie Żywca poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zobowiązanie przedsiębiorców prowadzących działalność przewozową do uiszczania kwoty 0,20 PLN netto miesięcznie za każde zatrzymanie się na przystanku tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w należyłym stanie porządkowym i technicznym. O zmianie treści zarzutu zawiadomiono strony postępowania (dowód: karta nr 218).

W oparciu o zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy Organ Antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000107697. Przedmiotem jego działalności jest m.in. transport pasażerski miejski, pozostały pasażerski transport lądowy oraz pozostała działalność usługowa, gdzie indziej nie sklasyfikowana (dowód: karty nr 51-57).

Andrzej J. prowadzi działalność gospodarczą jako Usługi Transportowo – Osobowe zgodnie z wpisem do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Miasta Rabka – Zdrój. Przedmiotem jego działalności jest transport pasażerski międzymiastowy, transport pasażerski rozkładowy pozostały oraz transport lądowy pasażerski, pozostały (dowód: karty nr 104-105).

Krzysztof J. prowadzi działalność gospodarczą jako Bus Transport Prywatny zgodnie z wpisem do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Miasta Rabka

– Zdrój. Przedmiot jego działalności jest identyczny z przedmiotem działalności prowadzonej przez Andrzeja J. (dowód: karta nr 115).

Obydwaj Wnioskodawcy posiadają licencje na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób oraz zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym w ramach linii regularnej Bielsko – Biała – Maków Podhalański (dowód: karty nr 125, 126, 131 i 132).

W dniu 11.12.2003r. Wnioskodawcy zawarli z Zakładem umowy, których przedmiotem było korzystanie z przystanków, w celu zatrzymywania się autobusów, zlokalizowanych przy ul. Żeromskiego według załączonego rozkładu jazdy (dowód: karty nr 108, 111-112). Zgodnie z § 2 w/w umów strony ustaliły, że z dniem zawarcia umowy Zakład będzie pobierał opłatę za każdorazowe zatrzymanie się na przystankach, tj. codziennie siedem kursów wynikających z załączonego rozkładu jazdy, pomnożone przez dwa przystanki. Wnioskodawcy zobowiązani zostali do uiszczania opłat w kwocie 0,20 PLN netto za jeden kurs, za naprawę i konserwację przystanków i zostali uprawnieni do wywieszenia własnego rozkładu jazdy na przystankach. W/w umowy zostały zawarte na okres 3 lat z możliwością ich rozwiązania w terminie jednego miesiąca od daty wypowiedzenia przez każdą ze stron.

Ponadto Wnioskodawcy w dniu 15.12.2003r. zawarli umowy z Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Żywcu, zgodnie z treścią których PUK Sp. z o.o. zobowiązało się do ręcznego sprzątnięcia oraz wywozu odpadów komunalnych z przystanków autobusowych zlokalizowanych w Żywcu przy ul. Żeromskiego. Za wykonanie tej usługi każdy z Wnioskodawców zobowiązał się do uiszczania należności w wysokości (...) PLN netto miesięcznie (dowód: karty nr 106-107 i 112).

W dniu 02.11.2005r. Zakład przedstawił Wnioskodawcom do podpisu projekt nowych umów (dowód: karty nr 29-32), których przedmiotem miał być udział w kosztach utrzymania w należytym stanie porządkowym i technicznym następujących przystanków:

- Moszczanica w obu kierunkach – ul. Krakowska,
- Moszczanica I w obu kierunkach – ul. Krakowska,
- Stary Żywiec w obu kierunkach – ul. Sienkiewicza,
- Żywiec Żeromskiego w obu kierunkach – ul. Żeromskiego,
- Pietrzykowice Żwirownia w obu kierunkach – ul. Wesoła,
- Pietrzykowice PKP w obu kierunkach – ul. Wesoła.

W § 2 umowy z Andrzejem J. wskazano, że nie będzie on ponosił żadnych opłat z tytułu korzystania z w/w przystanków. Będzie on uiszczał począwszy od 02.11.2005r. co kwartał na rzecz Zakładu ryczałtem kwotę w wysokości 432 PLN netto miesięcznie tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przedmiotowych przystanków w należytym stanie porządkowym i technicznym. Zapis § 2 umowy przedstawionej do podpisu Krzysztofowi J. był prawie identyczny, jak tej która dotyczyła Andrzeja J., przy czym wysokość kwoty, jaka miała być uiszczana na rzecz Zakładu, wynosiła 460,80 PLN netto miesięcznie.

W pismach z dnia 22.12.2005r. pełnomocnik Wnioskodawców ustosunkował się do treści wyżej wskazanych projektów umów datowanych na 02.11.2005r. i powołując się na art. 22 ust. 1 a ustawy o transporcie drogowym stwierdził, że podpisanie tych umów nie jest możliwe (dowód: karty nr 6 i 9). Równocześnie zwrócił się o przedstawienie stosownej umowy (uzgodnienia zasad korzystania z przystanków), która będzie czyniła wszelkim wymaganiom formalnoprawnym. Zakład w odpowiedzi, w pismach z dnia 30.12.2005r. kierowanych do Wnioskodawców, zwrócił się do nich o przedstawienie propozycji umowy określającej zasady korzystania z przystanków (dowód: karty nr 43 i 44). Do czasu uzgodnienia zasad korzystania z przystanków Zakład wezwał Wnioskodawców do zaprzestania zatrzymywania się na tych przystankach.

Pełnomocnik Wnioskodawców w załączeniu do pisma z dnia 19.01.2006r. przedstawił własny projekt *Porozumienia o uzgodnieniu zasad korzystania z przystanków* (dowód: karty nr 162-165). W § 2 w/w porozumienia został zawarty następujący zapis „*Przewoźnik zobowiązany jest do pokrywania zwykłych kosztów utrzymania przystanków, w szczególności kosztów utrzymania ich w czystości. W tym celu przewoźnik zobowiązany jest do zawarcia stosownej umowy z firmą zajmującą się utrzymywaniem czystości działającą na obszarze, na którym znajdują się przystanki objęte niniejszym uzgodnieniem (ewentualnie MZK sam podpisze stosowne umowy, a koszty sprzątnięcia przystanków rozłoży proporcjonalnie na wszystkich przewoźników z nich korzystających z sobą włącznie)*”.

Zakład w kolejnym piśmie z dnia 26.01.2006r. odnosząc się do w/w propozycji Wnioskodawców zawartych w projekcie porozumienia stwierdził, że zaproponowana przez niego kwota w projekcie umowy jest kwotą ryczałtową pozwalającą utrzymać przystanki w należytych stanie technicznym i porządkowym także w okresie zimowym (dowód: karty nr 37 i 40). Zakład w załączeniu do tego pisma przedstawił kolejną wersję umów, w oparciu o które Wnioskodawcy mogliby korzystać z przystanków stanowiących własność lub będących w zarządzie Zakładu i ponownie w nich określono, iż Krzysztof J. winien uiszczać miesięcznie 460,80 PLN netto, a Andrzej J. 432 PLN netto (dowód: karty nr 38-39 i 41-42).

Strony niniejszego postępowania ostatecznie nie podpisały umów uprawniających Wnioskodawców do korzystania z przystanków autobusowych na terenie Żywca, a Wnioskodawcy wystąpili do Organu Antymonopolowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2007r. Nr 19, poz. 115 z późn. zm.) organ administracji rządowej lub jednostki samorządu terytorialnego, do którego właściwości należą sprawy z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg, jest zarządcą drogi. Zarządcami dróg (...) są dla dróg: krajowych - Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad; wojewódzkich - zarząd województwa; powiatowych - zarząd powiatu; gminnych - wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Art. 4 pkt 8a ustawy o transporcie drogowym określa pojęcie przystanku, który oznacza miejsce przeznaczone do wsiadania lub wysiadania pasażerów na danej linii komunikacyjnej, oznaczone w sposób określony w przepisach ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz.U. z 2005r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.), z informacją o rozkładzie jazdy, z uwzględnieniem godzin odjazdów środków transportowych przewoźnika drogowego uprawnionego do korzystania z tego miejsca.

Na terenie Żywca znajdują się wszystkie wyżej wymienione kategorie dróg, tj. krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zgodnie z art. 22 ust.1 pkt 3 ustawy o transporcie drogowym do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych w krajowym transporcie drogowym dołącza się potwierdzenie uzgodnienia zasad korzystania z obiektów dworcowych i przystanków, dokonane z ich właścicielami lub zarządzającymi. Stąd też podmiot ubiegający się o zezwolenie na wykonywanie przewozów regularnych z wykorzystaniem przystanków znajdujących się na terenie Żywca jest zobowiązany uzgodnić zasady korzystania z tych przystanków z ich właścicielami (zarządzającymi), którymi w zależności od kategorii drogi, przy której zlokalizowane są te przystanki są: Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, zarząd województwa, zarząd powiatu oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Jak wskazano wyżej zgodnie z definicją legalną pod pojęciem przystanku należy rozumieć miejsce przeznaczone do wsiadania lub wysiadania pasażerów na danej linii komunikacyjnej, oznaczone w sposób określony w przepisach ustawy Prawo o ruchu drogowym z informacją o rozkładzie jazdy. W rzeczywistości w rejonie tak rozumianego przystanku umieszczane są również wiaty przystankowe, informacje dla pasażerów i inne naniesienia małej architektury,

które często nie są własnością właściciela drogi. Mają one na celu stworzenie pasażerom jak najdogodniejszych warunków oczekiwania na przyjazd środka transportu.

W niniejszej sprawie przystanki zlokalizowane przy drogach gminnych stanowią własność Gminy Żywiec i jest ona również właścicielem całej infrastruktury przystankowej (wiaty, naniesienia małej architektury itd.). W przypadku przystanków zlokalizowanych przy innych drogach Gmina Żywiec nie jest ich właścicielem, ale jest właścicielem infrastruktury przystankowej.

Pismem z dnia 31.12.2004r. Gmina Żywiec przekazała w utrzymanie i zarządzanie Zakładowi przystanki komunikacji miejskiej na jej terenie. Przystanki te winny być utrzymywane w należyтым stanie technicznym i porządkowym. Wykaz tych przystanków zawiera załącznik do w/w pisma (dowód: karty nr 58-61). W związku z powyższym Zakład utrzymuje w należyтым stanie technicznym i porządkowym wszystkie przystanki stanowiące własność Gminy Żywiec, jak również infrastrukturę przystankową na przystankach stanowiących własność innych podmiotów (np. województwa, powiatu) i ponosi z tego tytułu określone koszty.

Wysokość kosztów poniesionych przez Zakład w związku z utrzymaniem w należyтым stanie technicznym i porządkowym przystanków i infrastruktury przystankowej wyniosła w 2005r. 99 032,40 PLN brutto (dowód: karta nr 25). Na kwotę tą składały się następujące koszty: 18 696,40 PLN (zakup i budowa wiat przystankowych), 2 052 PLN (zakup środków czystości do mycia wiat przystankowych), 19 278 PLN (konserwacja i naprawa przystanków) oraz 59 006 PLN (utrzymanie czystości i porządku na przystankach). W okresie styczeń - wrzesień 2006r. w/w koszty wyniosły 67 535,87 PLN (dowód: karty nr 26 i 192) i składały się na nie: 11 774,77 PLN (zakup i budowa wiat przystankowych), 2002,37 PLN (zakup środków czystości do mycia wiat przystankowych), 18 298,88 PLN (konserwacja i naprawa przystanków), 26 091,85 PLN (utrzymanie czystości i porządku na przystankach) oraz 9368 PLN (podatek od nieruchomości oraz amortyzacja wiat przystankowych).

Zakład zawarł umowy z następującymi przedsiębiorcami, których przedmiotem jest udział w kosztach utrzymania w należyтым stanie porządkowym i technicznym przystanków w Żywcu (dowód: karty nr 24, 76-93 i 192).

L.p.	Nazwa przedsiębiorcy	Ogólna ilość zatrzymań w okresie miesiąca na przystankach administrowanych przez Zakład	Wysokość opłaty za 1 zatrzymanie w PLN netto	Łączna wysokość opłat ponoszonych przez przewoźnika w okresie miesiąca w PLN netto
1	PKS S. Bogusław „Przewóz Osób” w Ślemieniu	128	0,20	25,60
2	FP-H-U Transport Osobowo – Towarowy „Drewol” Lucyna G. w Koszarawie	122	0,20	24,40
3	Robert D. Travel Bus Usługi Transportowe w Lipowej	528	0,20	105,60
4	Jan K. Usługi Transportowe Przewóz Osób w Żywcu	204	0,20	40,80
5	Czesław B. BT-P Beskid – Trans w Żywcu	156	0,20	31,20
6	Grzegorz Z. ZP-U-H „Thermo – Car w Czernichowie	752	0,20	150,40
7	W.D. - J.M. PU-H „Dumar” s.c. w Żywcu	746	0,20	149,20
8	Tadeusz J. Glob – Trans w	140	0,20	28

	Żabnicy			
9	PPKS w Żywcu	15 486	0,08	1270
10	Piotr S. – PTP Sawa	44	0,20	8,80
11	Jolanta M. Handel i Usługi Transportowe Przewóz Osób	520	0,20	104

Wnioskodawcy niniejszego postępowania zgodnie z propozycjami Zakładu mieli wnosić opłaty w następującej wysokości (dowód: karta nr 192).

L.p.	Nazwa przedsiębiorcy	Ogólna ilość zatrzymań w okresie miesiąca na przystankach administrowanych przez Zakład	Wysokość opłaty za 1 zatrzymanie w PLN netto	Łączna wysokość opłat ponoszonych przez przewoźnika w okresie miesiąca w PLN netto
1	Krzysztof J. Bus Transport Prywatny	2304	0,20	460,80
2	Andrzej J. Usługi Transportowe – Osobowe	2160	0,20	432,00

Z informacji przedstawionych przez Zakład wynika, że łączna wysokość przychodów z opłat pobieranych od przewoźników faktycznie wyniosła w 2005r. 11 347,50 PLN brutto, a w okresie styczeń – maj 2006r. 12 486,27 PLN brutto dowód: karta nr 25).

Zakład wskazał, że jego pojazdy w okresie miesiąca zatrzymują się na przystankach na terenie Żywca 76 196 razy, a należna opłata winna wynosić w takim przypadku 15 239 PLN. Ponadto niższa wysokość opłat uiszczanych przez PPKS w Żywcu wynika z faktu, iż Zakład korzysta z przystanku należącego do tego przedsiębiorcy (dowód: karta nr 192).

Zakład w 2006r. osiągnął przychód w wysokości 9 636 000 PLN (dowód: karty nr 247-250).

W oparciu o zgromadzony w postępowaniu materiał dowodowy Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Dla uznania, że sprawa ma charakter antymonopolowy niezbędne jest ustalenie czy w okolicznościach sprawy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Pozwala to przyjąć, że ma ona charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego. Znajduje więc zastosowanie tylko wówczas, gdy zagrożony lub naruszony zostaje interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego.

Pojęcie interesu publicznego nie zostało zdefiniowane w ustawie, niemniej było ono wielokrotnie przedmiotem interpretacji Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Sądu Najwyższego. Zdaniem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wyrażonym w wyroku z dnia 12.06.2002r. (sygn. akt XVII Ama 47/01), pojęcie interesu publicznego nie jest pojęciem o charakterze jednolitym i stałym. W każdej sprawie winien on być ustalony i konkretyzowany, a Organ Antymonopolowy w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji winien być rzecznikiem tego interesu. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, odnoszący się do ogółu, a nie do jednostki czy też określonej grupy. Podstawą do zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów winno być uprzednie udowodnienie przez Prezesa Urzędu, czy nastąpiło rzeczywiste naruszenie wskazanego przepisami ustawy interesu publicznego. W ten sam sposób Sąd wypowiedział się w wyrokach z dnia: 25.06.2001r. sygn. akt XVII Ama 84/00, 28.05.2001r. sygn. akt XVII Ama 82/00, 27.06.2001r. sygn. akt XVII Ama 92/00, 12.11.2001r. sygn. akt XVII Ama 105/00 oraz 04.07.2001r. sygn. akt XVII Ama 108/00.

Podobne stanowisko zajął również Sąd Najwyższy, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 29.05.2001r. sygn. akt I CKN 1217/98 stwierdził, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego, ingeruje, gdy w wyniku pewnych ogólnych zjawisk zagrożona jest sama instytucja konkurencji i nie odnosi się do ochrony roszczeń indywidualnych. Z kolei, w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.02.2004r. sygn. akt III SK 2/04 Sąd Najwyższy stwierdził, że naruszenie indywidualnego interesu nie wyklucza dopuszczalności równoczesnego uznania, że dochodzi do naruszenia interesu zbiorowego „jeżeli indywidualne pogwałcenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mogłoby w jakikolwiek sposób prowadzić do ustanowienia lub utrwalenia monopolistycznych praktyk rynkowych, które wywołują lub mogą wywoływać zakazane skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”.

W świetle powyższego orzecznictwa, Organ Antymonopolowy może wszcząć i prowadzić postępowanie antymonopolowe wyłącznie wówczas, gdy zachodzi podejrzenie, iż nastąpiło naruszenie interesu publicznego, a zatem, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty został szerszy krąg uczestników rynku lub też wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku.

Ustawa zatem w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym. Wymienione w art. 1 cele ustawy zostały określone jako równorzędne co sprawia, że praktyki ograniczające konkurencję obejmują nie tylko te, które godzą w konkurencję, ale również te, które – podejmowane przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą – nie godząc wprost w konkurencję, naruszają interesy innych uczestników rynku. Praktyki ograniczające konkurencję można zatem podzielić na praktyki antykonkurencyjne, wywierające bezpośredni wpływ na stan lub rozwój konkurencji i interesy konkurencyjne innych przedsiębiorców, oraz praktyki eksploatacyjne, których efektem lub celem jest naruszenie przede wszystkim innych niż konkurencyjne interesów innych uczestników rynku.

W rozpatrywanej sprawie skutkami praktyki ograniczającej konkurencję dotknięci zostali przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą polegającą na krajowym transporcie drogowym osób wnoszący opłaty z tytułu partycypacji w kosztach utrzymania przystanków komunikacji autobusowej na terenie Żywca w wysokości wyższej niż wynikałaby z proporcjonalnego podzielenia w/w kosztów na wszystkich przewoźników w zależności od faktycznego korzystania przez nich z infrastruktury przystankowej. Praktyka ta ma charakter eksploatacyjny i powoduje przysporzenie po stronie Zakładu nieuzasadnionych korzyści, ponieważ uczestniczy on w kosztach utrzymywania przystanków mniejszym stopniu niż pozostali przewoźnicy. Partycypowanie przez przewoźników w kosztach utrzymania przystanków w zróżnicowanej wysokości w istotnym stopniu może skutkować zaburzeniem konkurencji na rynku, gdyż stworzone przez Zakład warunki konkurowania nie są jednakowe dla wszystkich przedsiębiorców.

Działalność Zakładu godzi również we wszystkich przedsiębiorców, którzy zamierzaliby prowadzić działalność gospodarczą polegającą na zarobkowym przewozie osób z wykorzystaniem administrowanych przez niego przystanków. Tak więc, w niniejszej sprawie mamy do czynienia z występowaniem interesu publicznoprawnego.

I. Niniejsze postępowanie prowadzone jest pod zarzutem nadużywania przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku udostępniania przystanków autobusowych znajdujących się na terenie Żywca polegającego na narzucaniu uciążliwych warunków umów, przynoszących narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zobowiązanie przedsiębiorców prowadzących działalność przewozową do uiszczania kwoty 0,20 PLN netto miesięcznie za każde zatrzymanie się na przystanku tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w należyтым stanie porządkowym i technicznym.

Praktyki ograniczające konkurencję ujawniają się na określonym rynku właściwym. Stąd też dla poprawnej oceny zachowania Zakładu w kontekście zastosowania art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest zdefiniowanie rynku właściwego w sprawie. Zgodnie z art. 4 pkt 8 w/w ustawy przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, uznawane są przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji. Jak ustalono w toku postępowania administracyjnego przystanki w Żywcu zlokalizowane przy drogach gminnych stanowią własność Gminy Żywiec i jest ona również właścicielem całej infrastruktury przystankowej (wiaty, naniesienia małej architektury, informacje dla pasażerów itd.). Przystanki zlokalizowane przy innych drogach (np. powiatowych, wojewódzkich) nie są własnością Gminy Żywiec, niemniej w takich przypadkach Gmina jest właścicielem infrastruktury przystankowej.

Gmina przekazała w utrzymanie i zarządzanie Zakładowi przystanki komunikacji miejskiej na jej terenie, które powinny być utrzymywane w należyтым stanie technicznym i porządkowym. W związku z powyższym Zakład administruje wszystkimi przystankami stanowiącymi własność Gminy Żywiec, jak również infrastrukturą przystankową na przystankach stanowiących własność innych podmiotów (np. województwo, powiat) i ponosi z tego tytułu określone koszty.

Zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%. Biorąc powyższe ustalenia pod uwagę należy stwierdzić, że Zakład, jako zarządca przystanków stanowiących własność Gminy oraz zarządca całej infrastruktury przystankowej na terenie Żywca zajmuje dominującą pozycję na rynku udostępniania przystanków komunikacyjnych wraz z infrastrukturą w celu zatrzymywania się na nich pojazdów przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przewozu osób.

Art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę polegającą na narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści. Dla stwierdzenia tej praktyki konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek (poza przesłanką posiadania pozycji dominującej na rynku przez przedsiębiorcę, któremu stawia się zarzut):

- narzucanie warunków umowy,
- uciążliwy charakter tych warunków umowy,
- uzyskiwanie nieuzasadnionych korzyści przez narzucającego je przedsiębiorcę.

Narzucanie warunków umów musi mieć charakter przymusowy, wymuszony przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku. Jego źródłem jest siła rynkowa przedsiębiorcy pozwalająca na jednostronne dyktowanie warunków umów kontrahentom. Narzucanie warunku umowy ma miejsce wówczas, gdy dominant wykorzystując posiadaną siłę rynkową i sytuację przymusową kontrahenta, wynikającą z braku rzeczywistych alternatyw na rynku, wymusza na nim określone zachowania. Zakład jako administrator przystanków i infrastruktury przystankowej na obszarze Żywca zajmuje pozycję dominującą na rynku i dysponuje potencjałem niezbędnym do narzucenia swoim kontrahentom warunków umowy.

O tym, czy w konkretnej sytuacji treść umowy została kontrahentowi narzucona, czy też umowa była rezultatem negocjacji w ramach przysługującej stronom swobody kontraktowania decyduje ostatecznie treść umowy oraz okoliczności jej zawarcia. Do narzucania warunków umowy dochodzić może zarówno w drodze działań (aktywnego

narzucania warunków w negocjacjach), jak również zaniechania (odmowy podejmowania negocjacji w przedmiocie spornych kwestii). Konieczne jest więc wykazanie się przez kontrahentów dominantów aktywnością w negocjacjach oraz brakiem elastyczności u dominantów w akceptowaniu warunków umownych nieakceptowanych przez słabszą stronę umowy.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego w dniu 02.11.2005r. Zakład przedstawił Wnioskodawcom do podpisu projekt nowych umów, których przedmiotem miał być udział w kosztach utrzymania w należyтым stanie porządkowym i technicznym przystanków na terenie Żywca. W umowach wskazano, iż Andrzej J. i Krzysztof J. będą uiszczali począwszy od 02.11.2005r. co kwartał na rzecz Zakładu ryczałtem kwoty w wysokości odpowiednio 432 PLN netto i 460,80 PLN netto miesięcznie tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przedmiotowych przystanków w należyтым stanie porządkowym i technicznym. Pełnomocnik Wnioskodawców ustosunkował się do treści wyżej wskazanych projektów umów i zwrócił się o przedstawienie stosownej umowy (uzgodnienia zasad korzystania z przystanków), która będzie czyniła wszelkim wymaganiom formalnoprawnym. Zakład w odpowiedzi zwrócił się do Wnioskodawców o przedstawienie propozycji umowy określającej zasady korzystania z przystanków i wezwał ich do zaprzestania zatrzymywania się na tych przystankach. Pełnomocnik Wnioskodawców przedstawił własny projekt *Porozumienia o uzgodnieniu zasad korzystania z przystanków* w którym wskazał dwie propozycje zasad uczestnictwa jego mocodawców w kosztach utrzymania tych przystanków. Następnie Zakład przedstawił kolejną wersję umów w oparciu o które Wnioskodawcy mogliby korzystać z przystanków stanowiących własność lub będących w zarządzie Zakładu i ponownie w nich określono, iż Krzysztof J. winien uiszczać miesięcznie 460,80 PLN netto, a Andrzej J. 432 PLN netto. Strony niniejszego postępowania ostatecznie nie podpisały umów o korzystanie z przystanków autobusowych na terenie Żywca, a Wnioskodawcy wystąpili do Organu Antymonopolowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego.

Powyżej wskazany stan faktyczny prowadzi do wniosku, że pomimo wymiany korespondencji pomiędzy Zakładem i Wnioskodawcami strony nie podpisały w/w umów. Spowodowane to było faktem stałego utrzymywania przez Zakład stanowiska zgodnie z którym Wnioskodawcy mieliby obowiązek uiszczać miesięcznie kwoty odpowiednio 460,80 PLN netto i 432 PLN netto, co w przeliczeniu daje 0,20 PLN miesięcznie za każde zatrzymanie się przez przewoźnika na przystanku. Zakład w przedmiotowym zakresie w ogóle nie odniósł się do propozycji przedstawianych przez Wnioskodawców i stale podtrzymywał swoje stanowisko. Tym samym, pomimo aktywności Wnioskodawców w negocjacjach Zakład wykazał się całkowitym brakiem elastyczności w negocjowaniu warunków umownych nieakceptowanych przez słabszą stronę umowy.

Wskazać również należy, że w umowach z wszystkimi przewoźnikami na terenie Żywca (za wyjątkiem PPKS w Żywcu) określono ich udział w partycypowaniu w kosztach utrzymania przystanków na kwotę 0,20 PLN za jedno zatrzymanie na przystanku. Stąd też biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należy stwierdzić, że Zakład narzucał Wnioskodawcom i pozostałym przewoźnikom obowiązek partycypowania w kosztach utrzymania przystanków w wysokości 0,20 PLN za jedno zatrzymanie na przystanku.

Dla oceny zachowania Zakładu nie ma znaczenia fakt, że strony niniejszego postępowania ostatecznie nie podpisały umów w oparciu o które Wnioskodawcy byliby uprawnieni do korzystania z przystanków autobusowych na terenie Żywca, ponieważ dla bytu przedmiotowej praktyki wystarcza sama próba narzucania zawarcia umowy zawierającej warunki uciążliwe dla jednej strony i przynoszące drugiej stronie nieuzasadnione korzyści. Nie jest tym samym konieczne wystąpienie skutku praktyk, a wystarczającym jest samo zagrożenie wystąpienia skutku (vide wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23.06.1999r. sygn. akt XVII Ama 26/99).

Kolejną przesłanką konieczną do stwierdzenia naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.200r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest dowiedzenie, że kwestionowany warunek umowy ma uciążliwy charakter. Za uciążliwy uznaje się każdy warunek umowy oznaczający dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Definicja ta odwołuje się do kryteriów obiektywnych – typowych relacji umownych występujących na rynku. Dokonując analizy uciążliwości warunków umownych należy rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, a więc istnienia rzeczywistej swobody zawierania umów i kształtowania ich treści, dominant byłby w stanie wynegocjować takie postanowienia umów.

Zgodnie z art. 22 ust.1 pkt 3 ustawy o transporcie drogowym do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych w krajowym transporcie drogowym dołącza się potwierdzenie uzgodnienia zasad korzystania z obiektów dworcowych i przystanków, dokonanego z ich właścicielami lub zarządzającymi. Ponadto zgodnie z art. 22 ust. 1a w/w ustawy uzyskane przez przewoźnika potwierdzenie uzgodnienia zasad korzystania z przystanków nie może powodować nakładania na przewoźników żadnych opłat za korzystanie z tych przystanków. Art. 5 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach stanowi, że uprzątnięcie i pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z przystanków komunikacyjnych oraz z wydzielonych krawężnikiem lub oznakowaniem poziomym torowisk pojazdów szynowych należy do obowiązków przedsiębiorców użytkujących tereny służące komunikacji publicznej.

Analiza w/w przepisów prawa prowadzi do wniosku, że właściciel (administrator) przystanków jest uprawniony do pobierania od przewoźników korzystających z tych przystanków opłat związanych z utrzymaniem ich w czystości, o ile przewoźnicy samemu nie wykonują tych czynności. Ponadto zdaniem Organu Antymonopolowego podmioty korzystające z infrastruktury przystankowej (wiaty przystankowe, elementy małej architektury itd.) powinny partycypować w kosztach utrzymania tej infrastruktury w należytych stanie technicznym. Infrastruktura ta jest bowiem bezpośrednio związana z działalnością przewozową i ma na celu stworzenie pasażerom jak najdogodniejszych warunków oczekiwania na przyjazd środka transportu. Właściciel lub zarządca przystanku nie może natomiast osiągać żadnych korzyści z tytułu udostępniania przystanków podmiotom trzecim.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że Zakład jako zarządca przystanków Gminnych i całej infrastruktury przystankowej na terenie Żywca ponosi z tego tytułu określone koszty. Wysokość tych kosztów wyniosła w 2005r. 99 032,40 PLN brutto, a w okresie styczeń - wrzesień 2006r. 67 535,87 PLN. Na kwotę tą składały się następujące koszty: zakup i budowa wiat przystankowych; zakup środków czystości do mycia wiat przystankowych, konserwacja i naprawa przystanków, utrzymanie czystości i porządku na przystankach, podatek od nieruchomości oraz amortyzacja wiat przystankowych.

Jako jedyne kryterium podziału w/w kosztów na poszczególnych przewoźników Zakład przyjął ilość zatrzymań pojazdów danego przewoźnika w okresie miesiąca na przystanku. W ocenie Organu Antymonopolowego kryterium to ma charakter obiektywny i skutkuje tym, że najwyższy udział w kosztach utrzymania przystanków ponosi przewoźnik, który najwięcej z tych przystanków korzysta. Istotnym jest jednak, aby to kryterium było stosowane w sposób identyczny w stosunku do wszystkich przewoźników działających na danym rynku, ponieważ stwarza im równe warunki konkurowania. Ponadto właściciel lub zarządca przystanku nie może osiągać żadnych korzyści z tytułu udostępniania przystanków podmiotom trzecim.

Z danych przedstawionych przez Zakład wynika, że miesięcznie pojazdy wszystkich przewoźników zatrzymują się na przystankach w Żywcu 99 486 razy. W skali roku daje to liczbę 1 193 832 zatrzymań (dowód: karta nr 192). Biorąc pod uwagę, że w 2005r. Zakład

poniósł koszty związane z utrzymaniem przystanków i infrastruktury przystankowej w wysokości 99 032, 40 PLN, kwotę tą należy podzielić przez ogólną liczbę zatrzymań pojazdów wszystkich przewoźników na przystankach w okresie roku, co pozwoli na ustalenie wartości kwoty za 1 zatrzymanie. Tym samym 99 032,40 PLN podzielone przez 1 193 832 daje wartość 0,08 PLN za jedno zatrzymanie.

Z kolei biorąc pod uwagę, iż przez 9 miesięcy 2006r. Zakład poniósł koszt w wysokości 67 535,87 PLN, średni koszt miesięczny wyniósł 7 504 PLN, co w przybliżeniu w skali roku daje kwotę 90 047 PLN. Następnie dzieląc tę kwotę przez ogólną liczbę zatrzymań w ilości 1 193 832 daje to wartość 0,075 PLN za jedno zatrzymanie.

Z okoliczności sprawy wynika, że Zakład w umowach z przewoźnikami zarówno tymi, którzy faktycznie je zawarli, jak i tymi, którzy ich nie podpisali tj. z Wnioskodawcami wskazał, iż udział każdego z przewoźników w kosztach utrzymania przystanków i infrastruktury wynosi 0,20 PLN za jedno zatrzymanie. Porównując tę kwotę z kwotami wyliczonymi powyżej (0,08 PLN i 0,075 PLN) należy dojść do wniosku, iż Zakład obciąża przewoźników obowiązkiem zapłaty środków pieniężnych w wysokości ponad dwukrotnie wyższej niż wynikałoby to z prawidłowego podzielenia wszystkich kosztów na poszczególnych przewoźników proporcjonalnie do stopnia korzystania przez nich z przystanków.

Zwrócić należy uwagę, że z danych przedstawionych przez Zakład wynika, iż jego udział w opłatach z tytułu partycypacji w kosztach utrzymywania przystanków wynosi 15 239 PLN, co w skali roku daje kwotę 182 868 PLN. Biorąc pod uwagę, że faktyczne wydatki na utrzymanie przystanków w skali roku nie przekraczają 100 000 PLN, dane te nie są wiarygodne. Pozwalają na przyjęcie domniemania, że Zakład arbitralnie ustalił kwotę 0,20 PLN za jedno zatrzymanie pojazdu na przystanku jako udział pozostałych przedsiębiorców w kosztach utrzymania tych przystanków. Biorąc pod uwagę, że kwoty uzyskane od tych przewoźników pokrywają jedynie część kosztów, Zakład we własnym zakresie pokrywa pozostałe koszty. Jednakże biorąc pod uwagę fakt, iż pojazdy Zakładu zatrzymują się na przystankach w okresie roku 914 352 razy, dzieląc faktycznie uiszczane przez niego środki na utrzymanie przystanków przez ogólną liczbę zatrzymań uzyskamy kwotę za 1 zatrzymanie w wysokości około 0,07 PLN. Wartość tę ustalono w ten sposób, iż od kwoty faktycznie poniesionych wydatków w 2005r. na utrzymanie przystanków w wysokości 99 032,40 PLN odjęto wartość opłat, które zgodnie z treścią przedstawionych do podpisu umów na partycypację w kosztach utrzymania przystanków winni uiszczać pozostali przewoźnicy w okresie roku tj. 33 927 PLN. Otrzymany wynik tj. 65 105,4 PLN podzielono następnie przez ilość zatrzymań pojazdów Zakładu na przystankach w okresie roku tj. 914 352 razy, co w efekcie dało kwotę za 1 zatrzymanie pojazdu Zakładu na przystanku w wysokości 0,07 PLN.

Jak wskazano wcześniej zgodnie z przepisami ustawy o transporcie drogowym właściciel lub zarządca przystanków nie jest uprawniony do pobierania od przewoźników jakiegokolwiek wynagrodzenia za korzystanie z nich. Może jedynie żądać od nich partycypacji w kosztach utrzymania tych przystanków. Stąd też, Zakład pobierając opłaty od przewoźników może rekompensować sobie wyłącznie poniesione przez siebie koszty z tytułu utrzymywania przystanków. W związku z tym, iż żądane i pobierane przez Zakład opłaty od przewoźników nie odpowiadają rzeczywistemu udziałowi tych przewoźników w korzystaniu z przystanków, tym samym należy je ocenić jako uciążliwe. W sytuacji gdyby każdy z przewoźników partycypował w kosztach utrzymania przystanków adekwatnie do stopnia ich wykorzystania (liczba zatrzymań autobusów) to wówczas wysokość opłat, które winien uiszczać Zakład byłaby wyższa niż obecnie, a opłaty naliczane pozostałym podmiotom okazałyby się ponad dwukrotnie niższe.

Wskazać należy, że cena jest podstawowym elementem za pomocą którego przedsiębiorcy konkurują na rynku. W zależności od wysokości ponoszonych kosztów poszczególne ceny

pobierane przez przedsiębiorców są zróżnicowane. W niniejszej sprawie kosztem dla części przedsiębiorców świadczących usługi przewozowe na terenie Żywca jest konieczność partycypowania w kosztach utrzymania przystanków w wysokości 0,20 PLN netto miesięcznie za jedno zatrzymanie na przystanku, natomiast jak wykazano wcześniej dla Zakładu koszt ten jest zdecydowanie niższy. Konieczność ponoszenia w/w kosztów w oczywisty sposób wpływa na wysokość pobieranych przez przedsiębiorców cen za przewóz osób. Tym samym Zakład będąc zobowiązanym do ponoszenia w/w kosztów w wysokości niższej niż pozostali przewoźnicy może oferować niższe ceny za wykonywane przez siebie usługi.

Dodatkowo można wskazać, że o uciążliwości praktyki Zakładu świadczy również fakt zawarcia przez Wnioskodawców umów z Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych Sp. z o.o. na podstawie których PUK Sp. z o.o. zobowiązane jest do ręcznego sprzątania oraz wywozu odpadów komunalnych z przystanków autobusowych zlokalizowanych w Żywcu przy ul. Żeromskiego, a z których to przystanków korzystają również Andrzej i Krzysztof J. Każdy z Wnioskodawców w związku z zawarciem w/w umów uiszcza należność w wysokości (...) PLN netto miesięcznie. Tym samym przedmiotowi przedsiębiorcy bezpośrednio uczestniczą w kosztach utrzymania w czystości w/w przystanków zlokalizowanych przy ul. Żeromskiego, a Zakład żądając opłat w wysokości 0,20 PLN miesięcznie za jedno zatrzymanie w ogóle nie uwzględnił tego faktu.

Stąd też narzucanie przez Zakład obowiązku uiszczania przez pozostałych przewoźników kwoty 0,20 PLN za jedno zatrzymanie się na przystanku należy ocenić jako uciążliwy warunek umowy.

Ostatnią z przesłanek niezbędną do stwierdzenia naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jest wykazanie, że kwestionowany warunek umowy przynosi przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści. Osiągane przez podmiot gospodarczy stosujący praktykę ograniczającą konkurencję określoną w w/w przepisie nieuzasadnione korzyści są odpowiednikami uciążliwych warunków umów w warunkach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń stron umowy i oznaczają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione korzyści powinny pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy, przy czym mogą one pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego zapisu. Należy podkreślić, iż sama hipotetyczna możliwość wystąpienia skutków praktyki ograniczającej konkurencję nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Dla bytu praktyki określonej w w/w przepisie nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku (por. E. Modzelewska – Wąchal *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wyd. Twigger, Warszawa 2002, s. 97).

Jak wskazano wcześniej w sytuacji, gdyby przewoźnicy na terenie Żywca partycypowali w kosztach utrzymania przystanków proporcjonalnie do stopnia ich wykorzystania to wówczas wszyscy przewoźnicy winni ponosić koszt około 0,08 PLN miesięcznie za jedno zatrzymanie się na przystanku. Zakład natomiast narzucił w umowach przewoźnikami obowiązek uiszczenia kwoty 0,20 PLN z w/w tytułu, co z kolei spowodowało, że jego udział w kosztach utrzymania przystanków jest niższy niż powinien wynosić faktycznie. Tym samym Zakład

osiąga nieuzasadnione korzyści obciążając przewoźników korzystających z przystanków i infrastruktury przystankowej na terenie Żywca nienależnymi kwotami.

Z danych przedstawionych przez Zakład wynika, że przewoźnicy na terenie Żywca (oprócz samego Zakładu i PPKS w Żywcu) zatrzymują się na przystankach miesięcznie 7 804 razy co daje wynik roczny 93 648 razy. Zgodnie z treścią umów podpisanych bądź też przedstawionych do podpisu łączna kwota opłat uiszczanych przez w/w przewoźników miesięcznie ma wynosić 1560,80 PLN, a w skali roku 18 729,60 PLN. W związku z tym, że jak wykazano wcześniej, miesięczna opłata pobierana od przewoźników nie powinna być wyższa niż 0,08 PLN za jedno zatrzymanie na przystanku, to łączna kwota uiszczanych przez nich opłat winna wynosić miesięcznie około 624 PLN, co w skali roku daje kwotę 7 488 PLN. Stąd też różnica pomiędzy kwotą 18 729,60 PLN, a kwotą 7 488 PLN stanowi nieuzasadnioną korzyść Zakładu.

W tym miejscu należy odnieść się również do faktu, iż PPKS Żywiec uiszcza na rzecz Zakładu kwotę 1 270,20 PLN miesięcznie, co daje około 0,08 PLN za jedno zatrzymanie na przystanku. Wynika to jednak wyłącznie z faktu, iż zgodnie z łączącą strony umową w/w kwota „*jest pomniejszona o kwotę wynikającą z ilości zatrzymań autobusów MZK w Żywcu na przystanku przy ul. Dworcowej częściowo usytuowanym na terenie PPKS*” (dowód - karty nr 92-93). Tym samym, fakt uiszczania przez PPKS Żywiec opłat w zbliżonej wysokości do tych jakie wynikałyby z proporcjonalnego podziału kosztów wynika wyłącznie z tego, że Zakład zwolniony jest z obowiązku dokonywania opłat na rzecz PPKS Żywiec z tytułu korzystania z przystanku tego przedsiębiorcy.

Okoliczność nie podpisania przez Wnioskodawców umów, oraz nieuiszczanie przez nich faktycznie opłat na rzecz Zakładu z tytułu partycypowania w kosztach utrzymania przystanków nie ma wpływu na byt praktyki ograniczającej konkurencję będącej przedmiotem niniejszego postępowania. Jak wskazano wcześniej sama hipotetyczna możliwość wystąpienia skutków praktyki ograniczającej konkurencję nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Dla bytu tej praktyki nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Ponadto w odniesieniu do pozostałych przewoźników działających na terenie Żywca przedmiotowy skutek wystąpił, ponieważ uiszczają oni na rzecz zakładu 0,20 PLN netto miesięcznie za jedno zatrzymanie się autobusu na przystanku.

W tym miejscu zaznaczyć również należy, że niniejsze postępowanie prowadzone jest w interesie publicznym i nie ma na celu ochrony poszczególnych uczestników rynku, ale jego celem jest zapewnienie właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Stąd też brak negatywnych skutków po stronie Wnioskodawców wynikających ze stosowania praktyki ograniczającej konkurencję przez Zakład nie stoi na przeszkodzie w stwierdzeniu tej praktyki.

W związku z powyższym należało orzec jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z treścią art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 8, Organ Antymonopolowy może nałożyć w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. W punkcie I sentencji niniejszej decyzji uznano za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 6 w/w ustawy praktykę polegającą na nadużywaniu przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku udostępniania przystanków autobusowych znajdujących się na terenie Żywca poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zobowiązanie przedsiębiorców prowadzących działalność przewozową do uiszczania kwoty 0,20 PLN netto miesięcznie za każde zatrzymanie się na

przystanku tytułem partycypacji w kosztach utrzymania przystanków w należyłym stanie porządkowym i technicznym.

Przychód Zakładu w 2006r. wyniósł 9 636 000 PLN, z czego 2 876 000 PLN pochodziło z dotacji. Zakład poniósł stratę netto w wysokości 26 000 PLN. Maksymalna kwota kary jaka może zostać nałożona na Zakład wynosi 963 600 PLN.

Kryteria brane pod uwagę przy ustalaniu kary pieniężnej na podstawie art. 101 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów ustalone zostały w art. 104 w/w ustawy. Zgodnie z tym przepisem przy ustalaniu kary należy brać pod uwagę okres, stopień i okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy antymonopolowej.

W pierwszej kolejności podejmując decyzję o nałożeniu kary pieniężnej Organ Antymonopolowy wziął pod uwagę, iż w efekcie nadużywania przez Zakład pozycji dominującej na rynku narzucił on swoim kontrahentom uciążliwe warunki umów co przysporzyło mu nieuzasadnionych korzyści. Działania te skutkują w stosunku do przedsiębiorców prowadzących działalność przewozową na terenie Żywca i zaburzają konkurencję na rynku świadczenia tych usług. Nałożenie kary należy zatem traktować jako podkreślenie naganności działań podmiotu dominującego w przedmiotowej sprawie, które to działania zakłócają swobodę i równość uczestników rynku usług. Wpływ na wysokość kary ma również fakt, iż praktyka Zakładu trwa od końca 2005r. i nie została zaprzestana w toku niniejszego postępowania antymonopolowego. Ponadto uwzględnić należy, iż Zakład w przeszłości nie dopuścił się naruszenia przepisów ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Określając wymiar kary Organ Antymonopolowy uwzględnił również okoliczność, że praktyka stosowana przez Zakład ma ograniczony terytorialnie zasięg oddziaływania i skutkuje wyłącznie w stosunku do przedsiębiorców świadczących usługi przewozowe z wykorzystaniem przystanków zlokalizowanych w Żywcu. Zakład stosując przedmiotową praktykę narzucił pozostałym przedsiębiorcom obowiązek partycypowania w kosztach utrzymania przystanków w kwocie o około 11 000 PLN rocznie wyższej niż wynikałoby to z faktycznego wykorzystywania przystanków przez tych przedsiębiorców. Okoliczność, iż Zakład nie uzyskał tej kwoty (np. z tego powodu, iż Wnioskodawcy faktycznie nie uiszczają żądanych przez Zakład kwot), nie ma większego wpływu na wymiar kary, ponieważ istotny jest już sam zamiar osiągnięcia nieuzasadnionych korzyści przez Zakład.

Ponadto należy wskazać, iż stosowana przez Zakład praktyka nie ma charakteru nieodwracalnego, gdyż zaprzestanie jej stosowania spowoduje przywrócenie reguł konkurencji na rynku usług przewozu osób z wykorzystaniem przystanków administrowanych przez tego przedsiębiorcę.

Biorąc wszystkie wskazane wyżej okoliczności pod uwagę ustalono wysokość kary na kwotę 22 000 PLN (słownie złotych: dwadzieścia dwa tysiące), co stanowi około 2,28 % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Równocześnie kwota ta stanowi blisko dwukrotność nieuzasadnionych korzyści, jakie Zakład zamierzał osiągnąć w okresie roku w wyniku stosowania przedmiotowej praktyki.

W ocenie Organu Antymonopolowego wymierzona kara w wysokości 22 000 PLN jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz współmierna do możliwości finansowych Zakładu. Nadmienić należy, że kary pieniężne stosowane są w sytuacjach, gdy zachowanie przedsiębiorcy nie tylko jest bezprawne, ale można także sprawcy przypisać winę w znaczeniu subiektywnym. Analizując kwestię winy Zakładu należy stwierdzić, iż jako

podmiot o wieloletnim doświadczeniu powinien zdawać sobie sprawę, iż podejmowanymi decyzjami nie może naruszać warunków konkurencji na rynku.

Zdaniem Organu Antymonopolowego kara pieniężna nałożona w powyższej wysokości pełni funkcję represyjną za naruszenie przepisów tej ustawy, gdyż podkreśla naganność zachowania Zakładu, który dopuścił się stosowania praktyk ograniczających konkurencję. Jednocześnie nałożona kara pełni funkcję prewencyjną, gdyż zapobiega stosowaniu w przyszłości sprzecznych z interesem publicznym praktyk ograniczających konkurencję.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

III. Zgodnie z art. 75 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W piśmie z dnia 7.03.2007r. Wnioskodawcy złożyli wniosek o przyznanie kosztów postępowania w wysokości 1220 PLN. W przedmiotowym postępowaniu byli oni reprezentowani przez adwokata (dowód: karty nr 5 i 259).

W pkt. I decyzji kończącej niniejsze postępowanie uznano działania Zakładu za praktykę ograniczającą konkurencję określoną w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazano zaniechania jej stosowania.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 w/w ustawy – w postępowaniu wszczętym na wniosek - strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić drugiej stronie, na jej żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Stosownie do art. 69 ust. 3 tej ustawy, do niezbędnych kosztów postępowania strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego zalicza się jego wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż wynikające ze stawek opłat określonych w odrębnych przepisach.

Wymienione stawki opłat zawarte są w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.), które w postępowaniu antymonopolowym stosuje się posiłkowo.

Zgodnie z § 18 ust. 2 pkt 1 w/w rozporządzenia w sprawach z zakresu ochrony konkurencji stawka minimalna wynosi 360 zł. § 2 w/w rozporządzenia określa, iż zasądając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia w/w opłaty, stanowią stawki minimalne określone w w/w rozporządzeniach. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu do postanowienia z dnia 28.06.2005r. (sygn. akt VI ACz 947/05) stwierdził, że przyznanie opłaty wyższej od stawki minimalnej określonej w rozporządzeniu uzasadnione musi być rodzajem i stopniem zawłości sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy radcy prawnego. Biorąc pod uwagę charakter i ilość pism złożonych przez pełnomocnika w toku postępowania, zdaniem Organu Antymonopolowego żądana kwota w wysokości 1220 PLN jest zasadna. Składając się na nią koszty reprezentowania Andrzeja J. w wysokości stawki minimalnej 360 PLN, Krzysztofa J. również z wysokości 360 PLN oraz 500 PLN, jako zwrot opłaty od wniosku o wszczęcie postępowania.

Mając zatem na względzie wynik przeprowadzonego postępowania, które potwierdziło zasadność podniesionego przez Wnioskodawców zarzutu, jak również wniosek Andrzeja J. i Krzysztofa J. dotyczący zwrotu kosztów, Organ Antymonopolowy postanowił, jak w punkcie III sentencji niniejszej decyzji.

W dniu 21 kwietnia 2007r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz.U. Nr 99, poz. 660), na podstawie której utraciła moc ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst. jedn. Dz.U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 ze zmian. Dz.U. z 2006r. Nr 157, poz. 1119, Dz.U. Nr 170, poz. 1217, Dz.U. Nr 249, poz. 1834). Jednakże zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów do postępowań wszczętych przed dniem 21 kwietnia 2007r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15.12.2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral